

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

ČRPANJE SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA EU: PRIMER
IZGRADNJE ČISTILNE NAPRAVE IN KANALIZACIJSKEGA
SISTEMA V ZASAVJU

INES PLANINC

IZJAVA

Študentka Ines Planinc izjavljam, da sem avtorica te zaključne strokovne naloge, ki sem jo napisala pod mentorstvom dr. Jelene Zorić, in da dovolim njeno objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 28. april 2010

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE	2
1.1 Namen regionalne politike	2
1.2 Ciljna območja	3
1.3 Financiranje	3
1.4 Instrumenti regionalne politike	5
1.4.1 Strukturni skladi Evropske unije	6
1.4.1.1 Evropski sklad za regionalni razvoj	6
1.4.1.2 Evropski socialni sklad	7
1.4.2 Druge oblike finančne pomoči, ki dopolnjujejo strukturne sklade	7
1.4.2.1 Kohezijski sklad	7
1.4.2.2 Evropska investicijska banka	7
1.4.2.3 Pobude Evropskih skupnosti	7
2 KOHEZIJSKI SKLAD	8
2.1 Upravičenci do prejemanja sredstev Kohezijskega sklada	9
2.2 Projekti, upravičeni do odobritve sredstev	9
2.3 Udeleženci, vključeni v izvajanje postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada ..	10
2.4 Postopek priprave ter izvedbe projektov za pridobitev sredstev iz Kohezijskega sklada	11
2.5 Razlika med strukturnimi skladi in Kohezijskim skladom	13
3 PROJEKT »IZGRADNJA ČISTILNE NAPRAVE IN KANALIZACIJSKEGA SISTEMA V ZASAVJU«	14
3.1 Javni razpis	14
3.2 Opis projekta	15
3.2.1 Cilji projekta	17
3.2.2 Vpliv projekta na okolje	18
3.2.3 Terminski plan	19
3.3 Finančna konstrukcija projekta	20
3.4 Doseženi rezultati	22
SKLEP	23
LITERATURA IN VIRI	25

KAZALO TABEL

Tabela 1: Primerjava strukturnih skladov in Kohezijskega sklada	13
Tabela 2: Število PE, priključenih na vodovod, količina prodane pitne vode (m ³), ter povprečna poraba pitne vode v letu 2004 v občini Trbovlje	15
Tabela 3: Število PE, priključenih na vodovod, količina prodane pitne vode in povprečna poraba pitne vode v gospodinjstvu za leto 2004 v občini Hrastnik	16
Tabela 4: Terminski plan izvedbe investicije v občinah Trbovlje in Hrastnik	20
Tabela 5: Viri financiranja (v EUR) po tekočih cenah, investicijska vrednost po tekočih in stalnih cenah (v EUR) ter delež izgradnje po letih za občino Trbovlje	21
Tabela 6: Viri financiranja (v EUR) po tekočih cenah ter investicijska vrednost po tekočih in stalnih cenah (v EUR) za občino Hrastnik	22

KAZALO SLIK

Slika 1: Instrumenti regionalne politike v obdobju 2007-2013	5
Slika 2: Organizacija izvajanja kohezijske politike v obdobju 2007-2013	10

UVOD

Evropska unija je eden najbogatejših predelov sveta, vendar so med njenimi članicami velika notranja neskladja v prihodkih in možnostih, še posebej, če se osredotočimo na njene regije. Razlike v razvitosti posameznih regij so lahko posledica strukturnih razlik v ključnih dejavnikih, kot so fizični in človeški kapital, infrastruktura, raziskovalne kapacitete ter kakovost poslovnega okolja. Vse regije pa imajo en skupen cilj: čim hitrejši razvoj. Pojem, ki povezuje različno razvite regije na eni strani in čim hitrejši razvoj celotne Evropske unije na drugi, je kohezija. Kohezijska politika pomeni vlaganje v manj razvite regije, le-te pa denar črpajo iz projektov ali programov, in sicer tako dolgo, dokler ni dosežen cilj, za katerega so bila finančna sredstva namenjena. Ko namreč regije, ki so podporo prejemale, dosežejo višjo stopnjo razvoja, se jim pomoč postopoma ukine (Regionalna politika, 2010).

Pomemben vidik članstva v Evropski uniji je tudi možnost pridobivanja evropskih sredstev na področju varstva okolja, in sicer za investicijske projekte v okviru komunalne infrastrukture (gradnja vodovodnih in kanalizacijskih sistemov, čistilnih naprav in centrov za ravnanje z odpadki) iz Kohezijskega sklada ter za druge projekte iz strukturnih skladov. To zagotavlja izvajanje evropske okoljske zakonodaje in omogoča tudi izboljšanje stanja okolja (Slovenija v Evropski uniji, 2007).

Namen zaključne strokovne naloge je analizirati črpanje sredstev iz Kohezijskega sklada na konkretnem primeru izgradnje čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v Zasavju. Do sredstev Kohezijskega sklada je Slovenija v celoti upravičena od maja 2004, ko je postala članica Evropske unije, finančna sredstva pa je prejemala tudi v obdobju 2004-2006 v okviru predpristopne pomoči. Poleg črpanja sredstev iz Evropske unije je moj namen predstaviti tudi vsebino projekta varstva okolja, in sicer nadgradnjo in razširitev sistemov zbiranja odpadne vode in gradnjo čistilnih naprav, s čimer se je zmanjšalo onesnaževanje reke Save ter so se zaščitili rečni tokovi v povodju reke Save.

V prvem poglavju bom predstavila regionalno politiko Evropske unije, njen namen, ciljna področja ter način financiranja. Nadaljevala bom z instrumenti regionalne politike, kamor uvrščamo strukturne sklade, Kohezijski sklad, Evropsko investicijsko banko ter Pobude Evropskih skupnosti. V drugem poglavju bom podrobneje predstavila delovanje Kohezijskega sklada, in sicer kdo in kateri projekti so upravičeni do sredstev, organizacijo izvajanja, postopek priprave ter izvedbe projektov za pridobitev sredstev ter opredelila razlike med strukturnimi skladi in Kohezijskim skladom. V obeh poglavjih se bom osredotočila na sedanjo finančno perspektivo (2007-2013), pri čemer bom smiselno vključila tudi podatke o prejšnji finančni perspektivi (2000-2006), saj so bila sredstva za finančni projekt pridobljena takrat. Sledi tretje poglavje, v katerem bom predstavila projekt izgradnje čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v Zasavju. Analizirala bom potek javnega razpisa, predstavila vsebino projekta, njegovo finančno konstrukcijo ter dosežene rezultate s končanjem projekta. V sklepnem poglavju podajam ključna spoznanja zaključne strokovne naloge.

1 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE

V povezavi z regionalno politiko Evropske unije se poleg izraza regionalna politika pogosto uporabljata tudi izraza strukturna in kohezijska politika. Izraz strukturna politika Evropske unije se po vsebini in pomenu ne razlikuje od izraza kohezijska politika Evropske unije. Še več, ko govorimo o evropski kohezijski politiki ali o evropski strukturni politiki ali o evropski regionalni politiki, govorimo v bistvu o evropski politiki, ki zasleduje iste cilje, a različni avtorji zanjo uporabljajo različne izraze (Mrak, Mrak & Rant, 2004, str. 29).

Regionalna politika v Evropski uniji »prenaša« sredstva od bogatejših k revnejšim regijam in tako predstavlja instrument finančne solidarnosti kot tudi silo za gospodarsko povezovanje. Iz tega izhaja njen osnovni cilj, ki je zmanjševanje gospodarskih in socialnih neenakosti med različnimi regijami v Skupnosti. Regionalna politika omogoča prenos sredstev v višini približno 35 odstotkov proračuna Evropske unije, pretežno s strani bogatih držav članic v najmanj razvite regije Evropske unije. Tak pristop ne pomaga le državam prejemnicam, ampak tudi tistim, ki so neto plačnice v proračunu, saj njihova podjetja v zameno pridobijo večje investicijske možnosti, še posebej v regijah, kjer nekatere vrste gospodarskih dejavnosti še niso razvite. Regionalna politika tako omogoča vsem regijam, da pripomorejo k večji skupni konkurenčnosti Evropske unije in prispevajo k njenemu trajnostnemu razvoju (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji, 2008; Mrak, Mrak & Rant, 2004).

1.1 Namen regionalne politike

Evropska unija z regionalno politiko razporeja sredstva od bogatih k revnejšim regijam in s tem pospešuje razvoj manj razvitih regij in jim pomaga odpraviti gospodarsko zaostalost v primerjavi z ostalimi državami Evropske unije (Europa, 2010).

Najuspešnejše regije po bruto domačem proizvodu (BDP) na prebivalca, ki predstavlja standard blaginje, so urbane regije, kot so London, Bruselj in Hamburg. Najbogatejša država pa je Luksemburg, ki je več kot sedemkrat bogatejša od najrevnejših novih članic Evropske unije Romunije in Bolgarije. Razlogi za neenakosti med regijami in državami so različni. Lahko so posledica dolgoletnih sprememb možnosti zaradi zemljepisne oddaljenosti ali nedavnih gospodarskih in socialnih sprememb. Te neugodne razmere se pogosto kažejo v socialni prikrajšanosti—slabih šolah, višji stopnji brezposelnosti in nezadostni infrastrukturi. Zaradi teh razlogov je med prednostnimi nalogami regionalne politike čim prej približati življenjski standard članic, ki so se Evropski uniji pridružile po letu 2004, povprečju Evropske unije. Torej je namen regionalne politike ustvarjanje enakovrednih pogojev za življenje vseh prebivalcev Evropske unije, ne glede na kraj njihovega bivanja (Europa, 2010; Nared, b.l.).

1.2 Ciljna območja

Evropska unija želi svoja sredstva porabiti čim bolj ciljno in z namenom, da bi bil vpliv na zmanjšanje razvojnih razlik na ravni Skupnosti čim večji. Zato so sredstva Evropske unije v okviru finančne perspektive 2007–2013 usmerjena na tri cilje oziroma področja delovanja strukturnih skladov (Slovenija v Evropski uniji, 2007; Cilji kohezije 2007–2013, 2009):

- **cilj Konvergenca** je namenjen najmanj razvitim regijam (predvsem v vzhodni in jugovzhodni Evropi), da s sredstvi pomaga pospešiti rast in zaposlovanje. Konvergenca poudarja inovativnost, prilagodljivost socialnim in gospodarskim spremembam ter kakovost okolja in učinkovitost javnih uprav;
- **cilj Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje** je namenjen krepitvi regionalne konkurenčnosti in privlačnosti regij ter zaposlenosti s predvidevanjem in spodbujanjem gospodarskih sprememb z inovacijami, spodbujanjem družbe znanja, podjetništva in varstva okolja;
- **cilj Evropsko teritorialno sodelovanje** dopolnjuje cilj Konvergence in cilj Regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja, kajti regije, ki dopolnjujejo pogoje za ta cilj, hkrati izpolnjujejo tudi pogoje za prva dva cilja. Ta cilj želi krepiti sodelovanje regij na čezmejnih, transnacionalnih in medregionalnih ravneh.

V finančnem obdobju 2000–2006 so bili ravno tako določeni trije prednostni Cilji, v okviru katerih so bile evropske regije razdeljene v statistične teritorialne enote na različnih stopnjah ali tako imenovane NUTS regije. Namen Cilja 1 je bil spodbujanje razvoja in strukturnih prilagoditev najmanj razvitih regij, Cilj 2 je bil namenjen spodbujanju ekonomskih in socialnih sprememb na območjih s strukturnimi težavami. V okviru Cilja 3 so bila sredstva Evropske unije usmerjena v spodbujanje prilagajanja in modernizacije izobraževanja, poklicnega usposabljanja in sistemov zaposlovanja (Mrak, Mrak & Rant, 2004, str. 49).

1.3 Financiranje

Finančna sredstva Evropske unije se razdelijo s podpisom medinstitucionalnega dogovora med Svetom Evropske unije, Evropskim parlamentom ter Evropsko komisijo. Dogovor o vsebini in obsegu finančne perspektive 2007–2013 so pogajalske skupine dosegle 4. aprila 2006. Dogovor poleg opredelitve samega večletnega finančnega okvirja ter izboljšanja medinstitucionalnega sodelovanja v proračunskem postopku vsebuje tudi poglavje o dobrem finančnem upravljanju skladov Evropske unije (Zgodovina pogajanj, 2010; Pogajanja o finančni perspektivi 2007–2013, 2010).

V finančni perspektivi 2007–2013 bo Evropska unija za pomoč regionalnemu razvoju namenila 35,7 odstotkov sredstev skupnega evropskega proračuna, kar pomeni, da bo Evropska unija v sedmih letih porabila 347,410 milijard EUR v tekočih cenah (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji, 2008). Sredstva za regionalni razvoj se bodo porazdelila po ciljnih, in sicer 81,54 odstotkov bo namenjenih za cilj Konvergence,

15,95 odstotkov za cilj Regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja ter 2,52 odstotkov za cilj Evropskega teritorialnega sodelovanja (Regionalna politika-finančna sredstva, 2010).

Evropska komisija in države članice zagotavljajo, da je za prednostne cilje namenjeno 60 odstotkov izdatkov vseh držav članic iz cilja Konvergence in 75 odstotkov izdatkov iz cilja Regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja. Vendar pa so stopnje sofinanciranja omejene. Najvišje stopnje sofinanciranja za cilj Konvergence so med 75 in 85 odstotki, za Regionalno konkurenčnost in zaposlovanje med 50 in 85 odstotki, za Evropsko teritorialno sodelovanje med 75 in 85 odstotki ter za Kohezijski sklad 85 odstotkov. Izdatki za sofinanciranje so upravičeni, če so izplačani med 1. januarjem 2007 in 31. decembrom 2015 (Regionalna politika-finančna sredstva, 2010).

Slovenija je v okviru pogajanj dosegla, da ima vsaj do leta 2013 položaj neto prejemnice sredstev Evropske unije. Za Slovenijo je najpomembnejši dogovor na področju kohezijske politike in politike razvoja podeželja, saj bo imela v okviru finančne perspektive 2007-2013 za področje kohezijske politike na voljo 4,2 milijarde EUR, za program razvoja podeželja 900 milijonov EUR in za program razvoja ribištva 21,6 milijonov EUR. Ta sredstva bodo namenjena razvoju regij, podjetništvu, inovativnosti, človeškim virom, prometu ter okolju (Finančna razdelitev sredstev strukturnih in Kohezijskega sklada v Sloveniji, 2009; Slovenija in finančna perspektiva 2007–2013, 2010).

Poleg omenjenih sredstev bo Slovenija upravičena tudi do črpanja sredstev z drugih področij evropskega proračuna. Slovenija bo v obdobju 2007–2013 tako popolnoma finančno integrirana v skupno kmetijsko politiko Evropske unije, kar pomeni, da se bodo neposredna plačila slovenskim kmetom do konca tega obdobja izenačila s plačili kmetom v državah nekdanje petnajsterice Evropske unije. Poleg tega bo Slovenija upravičena do črpanja drugih sredstev iz proračuna Evropske unije–na primer sredstev za raziskave in razvoj, mladino, kulturo ter različne izmenjalne programe. Sredstva na teh področjih niso predhodno razdeljena, zato bo njihovo črpanje odvisno od tega, kako uspešno se bo Slovenija zanje potegovala na vsakokratnih razpisih (Slovenija v Evropski uniji, 2007, str. 28).

Slovenija bo v okviru Kohezijskih sredstev za obdobje 2007–2013 prejela za cilj Konvergenca 2,4 milijarde EUR (cene za 2004), za cilj Evropsko teritorialno sodelovanje 92,5 milijona EUR ter za Kohezijski sklad 1,2 milijarde EUR. V obdobju 2004-2006 pa je bila deležna 405,4 milijonov EUR pomoči, od tega 236,8 milijona EUR iz strukturnih skladov ter 168,8 milijonov EUR iz Kohezijskega sklada (Zgodovina pogajanj, 2010).

Spremembe nove finančne perspektive 2007–2013 glede na finančno perspektivo 2000–2006 so naslednje (Regionalna politika, 2008):

- za upravičenost izdatkov se uporabljajo nacionalna pravila in ne pravila Skupnosti;

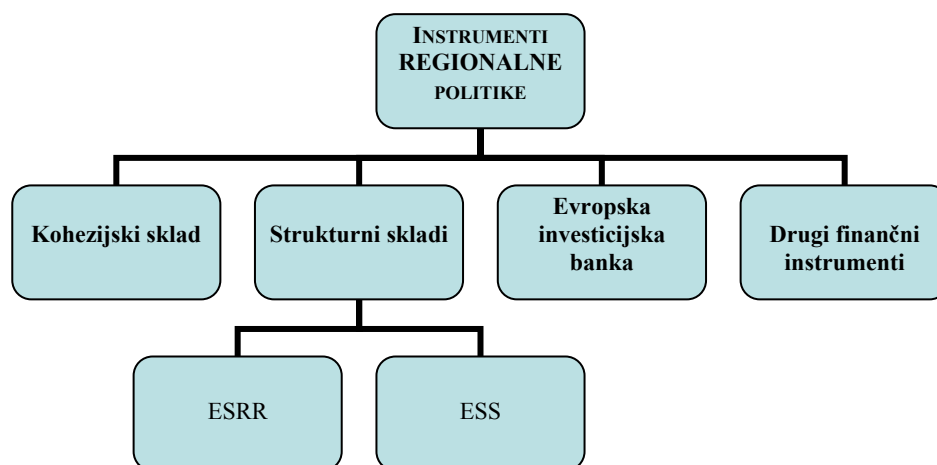

- leta 2000 je delež predfinanciranja znašal 7 odstotkov sredstev sklada za zadevni ukrep (za petnajst starih držav članic Evropske unije) in 16 odstotkov za deset novih držav članic leta 2004. V sedanjem obdobju pa je predfinanciranje porazdeljeno na obdobje dveh ali treh let in odstotki so manj pomembni;
- prvo vmesno plačilo se lahko izvede samo, če država članica predloži Evropski komisiji opis delovanja njenih upravljavskih organov ter organov za potrjevanje in revizijo;
- zahtevek za prvo vmesno plačilo je treba vložiti v roku 24 mesecev po tem, ko Evropska komisija izvede prvo plačilo predfinanciranja. V nasprotnem primeru mora država povrniti znesek predfinanciranja;
- povračila se izračunajo za vsako posamezno prednostno os in ne po ukrepih, kot je to veljalo za finančno perspektivo 2000–2006;
- finančno upravljanje je prožnejše, kar pomeni, da se transakcije lahko delno zaključijo, preden se zaključi celoten program;
- vsa pravila za finančno upravljanje se uporabljajo tudi za Kohezijski sklad.

1.4 Instrumenti regionalne politike

Politika Evropske unije za zmanjšanje regionalnih neskladij v finančnem obdobju 2007-2013 temelji na dveh strukturnih skladih, ki predstavljata finančni instrument regionalne politike. Poleg teh dveh skladov pa obstajata še Kohezijski sklad, ki prispeva h krepitvi ekonomske in socialne kohezije, ter Evropska investicijska banka in drugi finančni instrumenti (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji, 2008; Slovenija v Evropski uniji, 2007). Instrumenti regionalne politike so prikazani na Sliki 1.

Slika 1: Instrumenti regionalne politike v obdobju 2007-2013

VIR: M. Mrak, M. Mrak & V. Rant, Kohezijska politika Evropske unije, 2004, str. 36.

1.4.1 Strukturni skladi Evropske unije

Strukturni skladi imajo v Evropski uniji zelo pomemben delež evropskega proračuna in predstavljajo sredstva za financiranje programov socialno–ekonomskega razvoja v državah članicah. Glavni namen strukturnih skladov je spodbujanje socialnega in gospodarskega razvoja v posameznih regijah ter posledično vodenje ekonomske politike, usmerjene v doseganje razvojnih ciljev. Skladi svoja sredstva usmerjajo v regije glede na cilje, ki služijo kot osnova za razdeljevanje sredstev strukturnim skladom in so postavljeni s strani Evropske unije. Strukturni skladi financirajo večletne regionalne programe, ki jih skupaj oblikujejo regije, države članice in Evropska komisija (Strukturni skladi Evropske unije, 2010; Mehanizmi finančne pomoči, 2010).

V finančni perspektivi 2000–2006 so pod strukturnim skladom obstajali štiri skladi (Slovenija v Evropski uniji, 2007, str. 108):

- Evropski sklad za regionalni razvoj-ESRR (European Regional Development Fund);
- Evropski socialni sklad–ESS (European Social Fund);
- Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad–EKUJS (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund);
- Finančni instrument za usmerjanje ribištva–FIUR (Financial Instrument for Fisheries Guidance).

V finančni perspektivi 2007–2013 pa je prišlo do sprememb, saj kot strukturna sklada delujeta samo še Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Evropski socialni sklad (ESS), prav tako je ohranjen tudi Kohezijski sklad. Na področju podeželja sta bila ustanovljena dva nova sklada, in sicer Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropski sklad za ribištvo (ESR), ki pa ne bosta več spadala v okvir kohezijske politike, ampak pod skupno kmetijsko politiko in skupno ribiško politiko (Slovenija v Evropski uniji, 2007, str. 109). V nadaljevanju tako predstavljam le Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad.

1.4.1.1 Evropski sklad za regionalni razvoj

Evropski sklad za regionalni razvoj je bil ustanovljen leta 1975. Danes je njegov namen zmanjševanje razlik v stopnji razvitosti med regijami Evropske unije. Sklad omogoča finančno podporo pri lokalnih razvojnih projektih, razvoju malega gospodarstva v najmanj razvitih regijah, dvigovanju produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva in usmerjanju naložb v proizvodnjo in infrastrukturo (Moussis, 1999; Mrak, Mrak & Rant, 2004).

Sredstva tega sklada so zagotovljena za neposredne pomoči za naložbe v podjetja zaradi ustvarjanja trajnih delovnih mest, infrastrukture na področju raziskav in inovacij, telekomunikacij, okolja, energije in prometa, finančne pomoči za podporo regionalnemu in lokalnemu razvoju ter boljše sodelovanje med mesti in regijami ter tehnično pomoč za

vlaganja v izobraževanje in zdravstvo (Evropski sklad za regionalni razvoj, 2010; Regionalna politika-Kohezijski sklad, 2010).

1.4.1.2 Evropski socialni sklad

Evropski socialni sklad je bil ustanovljen na podlagi Rimske pogodbe leta 1957 z namenom izboljšanja zaposlitvenih možnosti s pospeševanjem zaposlovanja in povečevanjem prostorske in poklicne mobilnosti zaposlenih. Danes je njegov glavni namen pospeševanje zaposlovanja, spodbujanje aktivnega iskanja zaposlitve, vključevanje odrinjenih družbenih skupin na trg dela, boj proti diskriminaciji, prilagajanje delavcev in delodajalcev na spremembe, kot so vseživljenjsko učenje, oblikovanje in razširjanje novih delovnih mest (Strukturni skladi Evropske unije, 2010; Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2010).

1.4.2 Druge oblike finančne pomoči, ki dopolnjujejo strukturne sklade

1.4.2.1 Kohezijski sklad

Kohezijski sklad je poseben sklad, ki skrbi za financiranje projektov, namenjenih izboljšanju okolja, razvoju prometne infrastrukture ter projektov na področjih, povezanih s trajnostnim razvojem, ki so v očitno korist okolju v državah članicah Evropske unije (Kohezijski sklad, 2010; Slovenija v Evropski uniji, 2007). Podroben opis Kohezijskega sklada sledi v poglavju 2.

1.4.2.2 Evropska investicijska banka

Leta 1958 je bila z Rimsko pogodbo ustanovljena Evropska investicijska banka. Je neprofitna in samostojna ustanova, ki se sama financira s posojili na finančnih trgih, saj ne prejema nobenih sredstev iz proračuna Evropske unije. Deluje v okviru Evropske unije ter v približno 140 državah po svetu (Afriki, Latinski Ameriki, Aziji...), s katerimi ima Evropska unija sklenjene sporazume o sodelovanju.

Evropska investicijska banka predstavlja instrument, ki s kreditiranjem spodbuja ekonomsko in socialno kohezijo in trajnostni razvoj. Finančno pomoč daje v obliki posojil in drugih oblik delnega financiranja investicijskih projektov, globalnih posojil, delnega financiranja tehnične podpore in študij za pripravo izvedbe projekta ter garancij. Posojila banke so namenjena okoljskim programom, energetske projekti, za pomoč malim in srednjim podjetjem, investicije v zdravstvo, izobraževanje, storitve in industrijo (Aljančič & Bogdanovič, 1999; Evropska komisija, 2010).

1.4.2.3 Pobude Evropskih skupnosti

V finančni perspektivi 2000–2006 so poleg strukturnih skladov in Kohezijskega sklada obstajale še štiri Pobude Evropskih skupnosti za sofinanciranje raznih projektov. Te pobude

so bile posebni programi, ki so reševali probleme, ki so bili pomembni z vidika Evropske unije kot celote in niso bili omejeni na posamezno državo. Vsaka pobuda je delovala v okviru enega od strukturnih skladov, kar pomeni, da so jih tudi sofinancirali, vendar pa niso bili del enotnega programskega dokumenta. Njihovo delovanje je usmerjala Evropska komisija s posebnimi smernicami, njihovo izvajanje pa je potekalo decentralizirano, za kar so bile odgovorne regionalne oblasti držav članic Evropske unije (Moussis, 1999; Mrak, Mrak & Rant, 2004).

Te Pobude Evropskih skupnosti so vključevale naslednje (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2010; Mrak, Mrak & Rant, 2004):

- **Interreg III** je bila namenjena spodbujanju čezmejnega, mednarodnega in medregionalnega sodelovanja;
- **Urban II** se je osredotočala na podporo inovativnim strategijam za oživitev mest in propadajočih urbanih območij. Dejavnosti so bile usmerjene v socialno in gospodarsko oživitev mest in sosek v krizi, obnavljanje infrastrukture in zmogljivosti ter k izboljšanju stanja okolja;
- **Leader+** je poskušala uskladiti aktivnosti v podeželskih skupnostih in gospodarstvih, ki bi vodile v skladen in trajnosten razvoj. Pobuda je spodbujala inovativne projekte na podeželskih področjih, predvsem tiste, ki so jih pripravljale skupine lokalnega prebivalstva;
- **Equal** je bila usmerjena v delovanje na področju aktivne politike zaposlovanja in socialne vključenosti. Pobuda je poudarjala izobraževanje in poklicno usposabljanje, hkrati pa delovala tudi v smeri odstranjevanja faktorjev, ki so vodili do neenakosti in diskriminacije na trgu dela.

S finančno perspektivo 2007–2013 pa so bile pobude zaradi poenostavitve in večje transparentnosti ukinjene oziroma prenesene pod okrilje strukturnih skladov ali skupne kmetijske politike, kamor sta bila iz strukturnih skladov prenesena tudi Evropski kmetijski jamstveni in usmerjevalni sklad ter Finančni inštrument za usmerjanje ribištva (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2010).

2 KOHEZIJSKI SKLAD

Nastanek Kohezijskega sklada je spodbudila zanimiva dilema. Da bi enotni trg deloval, morajo najmanj razvite države članice veliko vlagati in si tako povečati možnost rasti. Sem sodijo tudi dodatna vlaganja v gradnjo, obnovo in modernizacijo infrastrukture. Po drugi strani pa morajo te države, če se želijo vključiti v evroobmočje, zmanjšati proračunski primanjkljaj in nadzorovati javni dolg. Rešitev te dileme je prinesla Maastrichtska pogodba leta 1993, ko je bil ustanovljen Kohezijski sklad za finančno pomoč najmanj razvitim državam članicam. Z njegovo pomočjo so štiri prvotne države prejemnice sredstev, Španija, Portugalska, Irska in Grčija, izpolnile konvergenčne kriterije za vstop v monetarno unijo ter nadaljevale z vlaganji v infrastrukturo (Walsh, 2004; Mrak, Mrak & Rant, 2004).

Kohezijski sklad je poseben sklad, ki nudi finančno podporo večjim projektom, ki so namenjeni izboljšanju okolja, razvoju transportne infrastrukture ter projektom na področjih, povezanih s trajnostnim razvojem, ki so v očitno korist okolju državam članicam Evropske unije (Kohezijski sklad, 2010; Slovenija v Evropski uniji, 2007).

Pomoč pri okoljskih projektih naj bi pomagala upravičenim državam članicam Evropske unije izpolniti zahteve okoljevarstvene zakonodaje Evropske unije, v prometnem sektorju pa so sredstva namenjena predvsem infrastrukturnim projektom, ki stremijo k razvoju trajnostnih načinov transporta, spodbujanju povezovanja med različnimi nacionalnimi prometnimi mrežami ter razvoju transevropskega transportnega sistema. Projekti, ki so povezani s trajnostnim razvojem in so v očitno korist okolju, pa so vezani na učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije (Slovenija v Evropski uniji, 2007; Mrak, Mrak & Rant, 2004).

2.1 Upravičenci do prejemanja sredstev Kohezijskega sklada

Do sredstev Kohezijskega sklada so upravičene države članice Evropske unije, ki izpolnjujejo naslednje pogoje (Evropski parlament, 2006):

- njihov bruto nacionalni proizvod (BNP) na prebivalca je manjši od 90 odstotkov povprečnega BNP EU-25;
- imajo načrt za izpolnjevanje ekonomskih konvergenčnih meril iz 104. člena Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti–izogibanje čezmejnega javnofinančnega primanjkljaja.

Po širitvi Evropske unije 1. maja 2004 se je Kohezijski sklad do zaključka obdobja 2000-2006 uporabljal za vseh deset novih držav članic (Češko, Estonijo, Ciper, Latvijo, Litvo, Madžarsko, Malto, Poljsko, Slovenijo in Slovaško) in za tri (stare) države članice EU-15, to je Španijo, Portugalsko in Grčijo. Irska sredstev iz sklada ne prejema več od 1. januarja 2004, medtem ko Španija pogojev za financiranje iz Kohezijskega sklada ne izpolnjuje od 1. januarja 2007 (Evropski parlament, 2006, str. 6).

V finančni perspektivi 2007–2013 je do sredstev Kohezijskega sklada upravičenih štirinajst držav članic (Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija, Grčija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška in Slovenija) ter delno Španija, ki je prehodna prejemnica pomoči. Slovenija bo v okviru Kohezijskega sklada upravičena do 1,2 milijarde EUR v stalnih cenah iz leta 2004 (Slovenija v Evropski uniji, 2007; Kohezijski sklad, 2010).

2.2 Projekti, upravičeni do odobritve sredstev

Do sredstev Kohezijskega sklada je upravičen le javni sektor držav članic, ki se lahko poteguje za finančno pomoč pri velikih infrastrukturnih projektih, ki so nacionalnega pomena in izvajajo finančno zahtevne evropske direktive (Kohezijski sklad EU, 2010).

Kohezijski sklad zagotavlja sredstva na naslednjih področjih (Upravljanje s sredstvi EU, 2010):

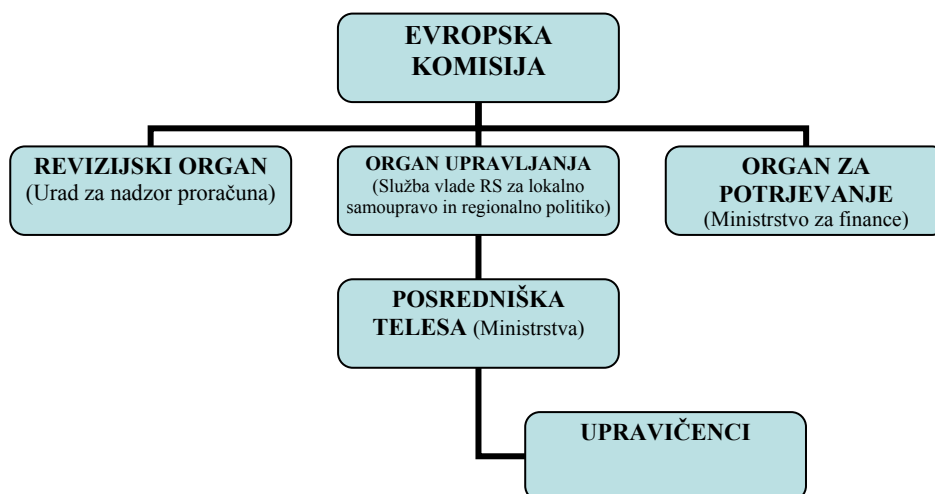
- okoljski projekti, ki se nanašajo na odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrbo s pitno vodo, zmanjšanje škodljivega delovanja voda, ravnanje s komunalnimi odpadki ter zagotavljanje poplavalne varnosti;
- projekti prometne infrastrukture za gradnjo in razvoj prometne infrastrukture, kot jo opredeljujejo smernice za razvoj vseevropskega prometnega omrežja (Odločba št. 1692/96/ES z dne 23. julija 1996);
- projekti na področju energije, ki predstavljajo očitne prednosti za okolje, in sicer učinkovita raba energije ter obnovljivost virov energije.

2.3 Udeleženci, vključeni v izvajanje postopkov pri porabi sredstev Kohezijskega sklada

Sistem izvajanja Kohezijskega sklada je že od samega začetka bolj ali manj centraliziran. Na podlagi pridobljenih izkušenj med izvajanjem predpristopnih instrumentov se je Slovenija v obdobju 2004–2006 odločila ohraniti centralizirano institucionalno ureditev upravljanja in nadzora kohezijske politike, in sicer en organ upravljanja (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko), en plačilni organ (Ministrstvo za finance) in neodvisen finančni nadzorni organ (Ministrstvo za finance-Urad za nadzor proračuna), medtem ko so za izvajanje instrumentov odgovorna posamezna ministrstva (Organizacija izvajanja kohezijske politike, 2010).

V finančni perspektivi 2007–2013 so v upravljanje, nadzor in izvajanja kohezijske politike vključene institucije, prikazane na Sliki 2.

Slika 2: Organizacija izvajanja kohezijske politike v obdobju 2007-2013

VIR: Organizacija izvajanja kohezijske politike, 2010.

Organizacijsko so vloge pri uresničevanju Kohezijskega sklada razdeljene med naslednje ustanove (Kohezijski sklad EU, 2010; Regionalna politika-finančna sredstva, 2010):

- **organ upravljanja** predstavlja Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Odgovorna je za splošno upravljanje in koordiniranje aktivnosti Kohezijskega sklada v Republiki Sloveniji.
- **posredniško telo** je v skladu z usmeritvami organa upravljanja odgovorno za razmerja z upravičenci. Posredniško telo predstavlja več notranjih organizacijskih enot Ministrstva za okolje in prostor, ki je pristojno za izvajanje okoljske politike Republike Slovenije in s tem za pripravo in izvedbo strateških okoljskih programov in ustreznih operativnih načrtov.
- **upravičenec** je odgovoren za pripravo vloge za dodelitev sredstev Kohezijskega sklada, izvedbo projekta in pripravo javnih razpisov za projekt. Končnega upravičenca sredstev oziroma investitorja predstavljajo občine.
- **organ za potrjevanje** je Nacionalni sklad, ki deluje znotraj Ministrstva za finance. Odgovoren je za izvrševanje povračil iz naslova sredstev Kohezijskega sklada v državni proračun.
- **neodvisni organ za finančni nadzor** se opravlja preko notranje in zunanje revizije. Poleg službe za notranjo revizijo Ministrstva za okolje in prostor opravljata notranjo revizijo Računsko sodišče Republike Slovenije ter Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna. Zunanjo revizijo opravljata Evropska komisija in Evropsko računsko sodišče.
- **nadzorni organ** sestavljajo predstavniki Republike Slovenije in Evropske komisije, opravlja pa naloge spremljanja izvajanja Kohezijskega sklada ter projektov v okviru sklada. Člani nadzornega sveta so predstavniki organa upravljanja, organa za potrjevanje, posredniških teles s področja okolja ter prometa. Nadzorni odbor se sestaja dvakrat letno.

2.4 Postopek priprave ter izvedbe projektov za pridobitev sredstev iz Kohezijskega sklada

Vsak projekt gre skozi več faz, preden postane kohezijski projekt in preden prejme finančna sredstva Kohezijskega sklada. Kot pravi Kuypers (2004, str. 10), kakovost priprave infrastrukturnega projekta določa čas, ki je potreben za izvedbo razpisa in del. Bolj ko so projekti skrbno pripravljene in dodelani, hitreje in enostavneje bo prišlo do podpisa pogodb in izplačil. Izkušenj na tem področju se ne da pridobiti od danes do jutri, ampak postopoma. Napisano še posebej velja za (nekatero nove) države upravičenke, ki niso seznanjene z mednarodnimi tehničnimi standardi, niti s pravili in postopki plačil ter postopki za zagotavljanje enakopravne dostopnosti, obravnavanja in transparentnosti za posameznike in podjetja.

Postopek priprave in izvedbe projekta poteka v naslednjih fazah (Ministrstvo za okolje in prostor, 2005):

- **merila za izbiro projektov:** Ministrstvo za okolje in prostor na podlagi upoštevanja ciljev okoljske politike, okoljskih načel Evropske unije, nacionalnih strateških dokumentov pripravi seznam prioriternih projektov za izvedbo v določenem obdobju ter izmed njih izbere projekte, ki so primerni za sofinanciranje iz Kohezijskega sklada.
- **vloga za dodelitev sredstev:** vloga za dodelitev sredstev iz Kohezijskega sklada je vloga, s katero Republika Slovenija zaprosi Evropsko komisijo za dodelitev sredstev iz Kohezijskega sklada. Vloga se izpolni na predpisanem obrazcu in se z vso pripadajočo dokumentacijo pošlje posredniškemu telesu. Ta vlogo pregleda s formalnega, tehničnega ter ekonomskega vidika, v skladu z zakonodajo ter jo posreduje v pregled organu upravljanja. Usklajeno vlogo organ upravljanja posreduje naprej Evropski komisiji, kjer poteka potrditev projekta. Predlog projekta postane kohezijski projekt s sprejemom Odločbe o dodelitvi sredstev.
- **financiranje projekta:** po prejetju odločbe o dodelitvi sredstev je možno finančno izvajanje projekta v državnem proračunu. Vsa plačila izvaja plačilni organ in se vršijo kot enkratna predplačila, vmesna plačila in končna plačila. Plačilni organ izvrši plačila izvajalskim telesom, ko je od posredniškega telesa prejel zahtevek za povračilo sredstev iz Kohezijskega sklada.
- **postopek javnega naročanja:** izvajalsko telo (občine) kot naročnik izvede postopek javnega naročila. Izvajalci projekta so izbrani na podlagi javnega razpisa, ki je v skladu z Zakonom o javnih naročilih ter direktivami Evropske unije. Izvajalsko telo imenuje komisijo, katera na osnovi kriterijev in meril izbere najugodnejšega ponudnika oziroma izvajalca.
- **spremljanje, nadziranje, poročanje:** vsak kohezijski projekt mora biti spremljan in nadziran, in sicer tako fizični kot tudi finančni napredek projekta. Stanje oziroma napredek projekta se spremlja z mesečnimi poročili o projektu, poročili o finančnih in fizičnih indikatorjih, nadzorniških poročilih ter končnim poročilom, ki ga pripravi izvajalsko telo takoj po zaključku projekta.
- **zaključek projekta:** ob zaključku projekta je potrebno pripraviti ustrezno dokumentacijo. Temeljni elementi zaključnega projekta so končno poročilo, izjava o zaključku ter potrdilo o izvedbi. Izvajalsko telo pripravi končno poročilo, ki ga pripravi čimprej po zaključku projekta. Izjavo o zaključku pripravi Urad za nadzor proračuna neodvisno od drugih organov, vključenih v projekt. Odgovorni za izdajo izjave mora opraviti preveritve za pridobitev zagotovila, da so stroški in situacije točni, legalni ter da je bil projekt voden v skladu z določili in pogoji Odločbe Komisije Evropske unije o projektu. Potrdilo o izvedbi pripravi nadzorni inženir po prejemu končne izjave izvajalca. Potrdilo o izvedbi, izjavo o

zaključku ter zahtevek za plačilo po pregledu podpiše neodvisni organ pri plačilnem organu. Vse podpisano je potem potrebno dostaviti Komisiji Evropske unije najkasneje v šestih mesecih po zaključku del na projektu.

2.5 Razlika med strukturnimi skladi in Kohezijskim skladom

Kohezijski sklad ni bil deležen večjega zanimanja raziskovalcev in javnosti kot na primer Evropski sklad za regionalni razvoj in ostali strukturni skladi. Neprepoznavnost Kohezijskega sklada lahko pojasnimo z dejstvom, da so pred širitvijo Evropske unije v letu 2004 le štiri države od petnajstih prejemale pomoč Sklada in da je deloval precej specifično, predvsem glede ciljev in izvajanja (Walsh, 2004, str. 4).

Kohezijski sklad pa se že od samega začetka razlikuje od strukturnih skladov po nekaterih posebnostih (Walsh, 2004; Kohezijski sklad EU, 2010):

- Kohezijski sklad podpira projekte v državah prejemnicah pomoči brez notranjega regionalnega razlikovanja – osnova za odobritev projektov je država članica Evropske unije in ne regija, kot to velja za strukturne sklade;
- njegov mehanizem financiranja je makroekonomsko pogojen, saj morajo države članice omejiti javnofinančni primanjkljaj na določeno raven in s tem izpolnijo enega od pogojev za vstop v evroobmočje;
- pomoč Kohezijskega sklada je namenjena uresničevanju ciljev okoljskih in infrastrukturnih projektov, medtem ko strukturni skladi spodbujajo socialni in gospodarski razvoj v posameznih regijah;
- razdelitev sredstev med projekte na področju okolja in prometa mora biti uravnotežena (50:50).

Razlike med Kohezijskim skladom in strukturnimi skladi so nazorno predstavljene tudi v Tabeli 1.

Tabela 1: Primerjava strukturnih skladov in Kohezijskega sklada

	Strukturni skladi	Kohezijski sklad
Cilji	Zmanjšanje regionalnih razlik	Zmanjšanje ekonomskih razlik med državami članicami
Izvajalci	Države članice, lokalne in regionalne oblasti	Po dogovoru med Komisijo in državo članico
Namembnost	V osnovi noben sektor ni izključen; infrastruktura	Samo za okolje in transport
Postopki	Temeljijo na večletnih programih	Financira se projektno

VIR: M. Mrak, M. Mrak & V. Rant, Kohezijska politika Evropske unije, 2004, str. 88.

3 PROJEKT »IZGRADNJA ČISTILNE NAPRAVE IN KANALIZACIJSKEGA SISTEMA V ZASAVJU«

Slovenija se je s sprejetjem evropske vodne direktive 2000/60/EC Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 med drugim zavezala, da bo do 31. decembra 2017 uredila kanalizacijski sistem in čiščenje voda. To pomeni, da bo moralo biti do tega datuma vsako slovensko gospodinjstvo priključeno na javni kanalizacijski sistem s čistilno napravo. Na redkeje poseljenih območjih, kjer gradnja javne kanalizacije ni smiselna, pa bodo morali lastniki objektov sami poskrbeti za namestitev vodotesnih greznic ali za izgradnjo malih komunalnih čistilnih naprav (Drinking Water Directive, 2000; Občina Trbovlje, 2009).

Zasavske občine Litija, Šmartno pri Litiji, Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik do leta 2006 niso imele rešenega celovitega sistema odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Zato so se predstavniki občin odločili za skupen pristop k reševanju problemov odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Namen pristopa je bil poiskati optimalni način zbiranja in čiščenja odpadnih voda iz teh občin v smislu ločenega čiščenja odpadnih voda po posameznih občinah na čistilnih napravah ali pa možnost skupnega čiščenja odpadnih voda (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

Projekt izgradnje čistilne naprave in kanalizacijskega sistema je zaradi različne pripravljenosti omenjenih občin na izvedbo projekta razdeljen na dve fazi. V prvi fazi je potekala izgradnja projekta v občini Trbovlje in Hrastnik. V obeh občinah bo v letu 2010 potekalo poskusno obratovanje čistilne naprave. V drugi fazi pa se bo nadaljevala gradnja projekta v Litiji, Šmartnem pri Litiji in Zagorju ob Savi. V nadaljevanju tako predstavljam zgolj izpeljavo projekta v občinah Trbovlje in Hrastnik.

3.1 Javni razpis

Javni razpis za projekt »Čistilna naprave in kanalizacijska infrastruktura porečja osrednje Save–čistilna naprava in kanalizacijska infrastruktura občine Trbovlje« je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije št. 96 15. septembra 2006 in v Uradnem listu Evropske unije št. S 176 15. septembra 2006. Na razpis se je prijavilo pet ponudnikov, izbrana pa je bila ponudba SGP Pomgrad, d.d., Murska Sobota v skupnem sodelovanju s partnerjem Riko, d.o.o., Ljubljana. Ponudba je bila najbolj primerna in glede na merila razpisne dokumentacije najugodnejša (Občina Trbovlje, b.l.). Na javni razpis za Strokovno svetovanja in nadzor za potrebe projekta občine Trbovlje se je prijavilo pet ponudnikov, kot pravilna, primerna in glede na merila razpisne dokumentacije najugodnejša je bila ponudba Proplus, d.o.o., Maribor (STA, 2007; Občina Trbovlje, b.l.).

V občini Hrastnik se je na jesenski javni razpis 2006, ki je bil prav tako objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije in v Uradnem listu Evropske unije, prijavilo šest ponudnikov. Na tem razpisu ni bil izbran nihče, saj je bila cena petih od šestih ponudnikov previsoka. Le v

enem primeru je ponudnik upošteval zahtevano ceno, vendar je bila vloga nepopolna. S pripravo novega razpisa je občina Hrastnik izgubila veliko dragocenega časa. V tem času se je spremenila zakonodaja, zato je bila dokumentacija iz prvega razpisa praktično neuporabna, morali so jo skoraj v celoti popraviti in uskladiti (Nagode, 2007).

Občina Trbovlje je pogodbo z izvajalcema Pomgrad, d. d., in Riko, d. o. o., za izgradnjo čistilne naprave in kanalizacijske infrastrukture podpisala konec marca 2007. Sredi oktobra 2007 pa je za enak projekt pogodbo podpisala tudi občina Hrastnik z izvajalcema GD Hrastnik, d. o. o., in AMG Nemec, d. o. o. (Občina Trbovlje, 2006).

3.2 Opis projekta

Pred izgradnjo čistilne naprave v občini Trbovlje so se odpadne vode neposredno, brez predhodnega čiščenja, izlivale v pritoke reke Save. Občani Trbovelj so zelo obremenjevali okolje z odpadnimi vodami, saj v enem samem dnevu izpustijo 2,7 milijona litrov odpadne vode, kar je približno 150 litrov na prebivalca (MaH, 2009; Občina Trbovlje, 2009).

Površina občine Trbovlje meri 58 km², po popisu v letu 2002 je bilo v občini 18.248 prebivalcev, ki so živeli v 7.226 gospodinjstvih. Konec leta 2007 pa je v Trbovljah živelo 17.761 prebivalcev (Statistični urad RS-Slovenske občine v številkah, 2009; Statistični urad RS–Družinska in nedružinska gospodinjstva, 2010). Tabela 2 prikazuje število PE¹, priključenih na vodovod, količino prodane pitne vode (m³), ter povprečno porabo pitne vode v letu 2004 v občini Trbovlje (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

Tabela 2: Število PE, priključenih na vodovod, količina prodane pitne vode (m³), ter povprečna poraba pitne vode v letu 2004 v občini Trbovlje

	Priključeni na vodovod (PE)	Količina prodane pitne vode (m³)	Povprečna poraba pitne vode (m³/PE)
Gospodinjstvo	16.856	687.105	40,76
Industrija	459	188.529	410,74
SKUPAJ	17.315	875.634	50,57

VIR: Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006, str. 16.

Čistilna naprava, ki je bila zgrajena leta 2009 med parkiriščem tovornih vozil in žago v Trbovljah, je biološka čistilna naprava, ki uporablja posebno tehnologijo biološkega čiščenja z mikroorganizmi. Pred biološkim čiščenjem v čistilni napravi se najprej opravi predčiščenje, kjer se iz odpadne vode mehansko odstranijo grobi delci (pesek, krpe). Čistilna naprava vključuje bazen z različnimi mikroorganizmi, ki razkrajajo organske snovi v vodi. Če voda po mehanskem in biološkem čiščenju vsebuje preveč fosforjevih in dušikovih spojin, se voda še dodatno očisti z nitrifikacijo in denitrifikacijo, obarjanjem fosforja, dezinfekcijo iztoka z

¹ PE - populacijska enota je biološko razgradljiva obremenitev na dan, kar ustreza onesnaževanju, ki ga povzroči en prebivalec na dan.

ultravijolično svetlobo. Očiščena voda se nato spusti v potok Trboveljščico. Enako čistilno napravo imajo zgrajeno tudi v občini Hrastnik (Občina Trbovlje, 2009; Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

Čistilna naprava, ki ima zmogljivost čiščenja odpadnih voda za 19.000 PE in katere investitor je občina Trbovlje, je začela poskusno obratovati 27. julija 2009. Po preteku enoletnega poskusnega obratovanja bo čistilno napravo prevzelo v upravljanje Javno podjetje Komunala Trbovlje, d.o.o. (Občina Trbovlje, 2009; Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006). Bodoči upravitelj Javno podjetje Komunala Trbovlje, d.o.o., je bil ustanovljen leta 1953. Leta 1997 je bil preoblikovan v družbo z omejeno odgovornostjo z enim lastnikom, Občino Trbovlje. Komunala opravlja gospodarsko javno službo ter ostale dejavnosti, ki služijo njenemu racionalnejšemu in kvalitetnejšemu izvajanju. Z izvajanjem gospodarskih javnih služb občanom omogoča osnovne komunalne potrebe, izboljšuje njihovo počutje in skrbi za lepši izgled mesta (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

V Trbovljah je bilo pred izgradnjo kanalizacijskega sistema in čistilne naprave na sekundarni kanalizacijski sistem priključenih 12.700 PE, sistem pa je odvajal neočiščeno odpadno vodo direktno v potok Trboveljščico. Celotno območje je bilo takrat komunalno dokaj dobro opremljeno, saj je veliko hiš že bilo priključenih na kanalizacijsko omrežje, problem pa je nastajal, ker se je vsa odpadna voda izlila v glavni vodotok Trboveljščica. Po izgradnji kanalizacijskega sistema pa je na sistem priključenih 17.507 PE, kar je 92 odstotkov vseh občanov Trbovelj. Prav tako je 17.507 PE priključenih na čistilno napravo. V naseljih v primestnih krajevnih skupnostih, ki niso opremljena z javno kanalizacijo, morajo lastniki stavb obvezno zamenjati obstoječe pretočne greznice z nepretočnimi ali malimi komunalnimi čistilnimi napravami. Vodotesne greznice bo treba redno prazniti, pogostost pa bo odvisna od njihove prostornine in porabe vode v gospodinjstvu (Občina Trbovlje, 2009; Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

V občini Hrastnik, ki meri 59 km², je bilo po popisu v letu 2002 10.121 prebivalcev, ki so živeli v 3.917 gospodinjstvih. Konec leta 2007 pa je v Hrastniku živelo 10.298 prebivalcev (Statistični urad RS-Slovenske občine v številkah, 2009; Družinska in nedružinska gospodinjstva, 2010). V letu 2004 je bilo na območju Hrastnika prodane pitne vode 478.510 m³ prebivalstvu in 299.302 m³ industriji. Povprečna poraba pitne vode za gospodinjstvo je bilo 47,11 m³ letno (Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006).

Tabela 3: Število PE, priključenih na vodovod, količina prodane pitne vode in povprečna poraba pitne vode v gospodinjstvu za leto 2004 v občini Hrastnik

	Priključeni na vodovod (PE)	Količina prodane pitne vode (m3)	Povprečna poraba pitne vode (m3/PE)
Gospodinjstvo	10.157	478.510	47,11
Industrija	/	299.302	/
SKUPAJ	/	777.812	/

VIR: Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik 2006, str. 18.

Čistilna naprava v Hrastniku, ki je zgrajena na levem bregu reke Save med železniško progo Ljubljana–Maribor–Zagreb in cesto Hrastnik–Zidani most in katere investitor je občina Hrastnik, je začela poskusno obratovati novembra 2009. Po preteku enoletnega poskusnega obratovanja bo čistilno napravo prevzelo v upravljanje Komunalno–stanovanjsko podjetje Hrastnik, d. d. Najpomembnejše dejavnosti, ki jih opravlja podjetje, so izvajanje obveznih in izbirnih lokalnih javnih služb ter upravljanje s stanovanji in poslovnimi prostori (Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006).

V Hrastniku je bilo pred izgradnjo kanalizacijskega sistema in čistilne naprave priključenih na sekundarni kanalizacijski sistem 4.714 PE, sistem pa je odvajal neočiščeno odpadno vodo direktno v najbližje vodotoke potokov Boben in Brnica ter nato v reko Savo. Obstoječa kanalizacija je bila zgrajena v mešanem sistemu, saj je po njej poleg padavinske vode tekla tudi odpadna voda iz greznic. Kjer pa kanalizacijskega omrežja ni bilo, so se sanitarne vode odvajale v greznice, iz greznic pa v vodotoke ali ponikalnice. V občini Hrastnik so zato zgradili ločen sistem zbiranja odpadnih voda in tako dogradili 13,5 kilometra manjkajočega sistema ter čistilno napravo za 11.000 PE. Obstoječi mešani kanalizacijski sistemi so sedaj namenjeni le odvajanju meteornih voda. Kanale, ki so bili poškodovani ali so kazali znake dotrajanosti, so sanirali. Iztoke fekalne oziroma sanitarne vode iz objektov so na sanitarni kanal priključili direktno, saj je malokatera greznica ustrezala pogoju nepretočnosti.

Po izgradnji kanalizacijskega sistema je na sistem priključenih 10.083 PE, kar je 95 odstotkov vseh občanov Hrastnika. Prav tako je 10.083 PE priključenih na čistilno napravo (Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006; Leskovšek, 2007).

3.2.1 Cilji projekta

Glavni namen izgradnje kanalizacijskega sistema v občinah Trbovlje in Hrastnik je bil povečati število prebivalcev občin, priključenih na skupni kanalizacijski sistem in na novo zgrajene čistilne naprave za odpadne vode. Izvedba investicijskega načrta je tako prispevala k usklajenosti z evropskimi standardi in okoljskimi načeli Evropske unije. To je skupaj z uvedbo trajnostnega upravljanja z vodo, ki temelji na načelih dobrega upravljanja z rečnim bazenom, privedlo do zelenega izboljšanja kakovosti naravnega okolja in kakovosti življenja na območju projekta (Občina Trbovlje, 2009).

Cilji izgradnje kanalizacijskega sistema in čistilne naprave v občinah Trbovlje in Hrastnik so bili naslednji (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006; Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006):

- preprečitev nadaljnjega onesnaževanja podtalnice;
- varovanje in zaščita obstoječih vodnih virov;
- celovito zbiranje odpadnih voda;
- zmanjševanje emisij v vode iz komunalnih virov onesnaževanja;

- z novo čistilno napravo omogočiti doseganje zakonsko določenih parametrov za iztok v reko Savo;
- izboljšanje učinka čiščenja;
- sanacija virov onesnaževanja iz naselij;
- varovanje zalog in kakovosti pitne vode na vodovarstvenih območjih;
- izboljšanje zdravja prebivalstva;
- zmanjšanje smradu na območjih, kjer fekalne odplake odtekajo v potoke, podtalnico, močvirja;
- možnost namakanja kmetijskih zemljišč s čistejšo vodo iz vodotokov.

Cilj projekta je bil tudi, da bi celotno področje centralnega porečja Save dobilo ustrezen sistem odvajanja in čiščenje odpadnih voda ter da bi s tem izboljšali vodotok Save za približno 15 odstotkov (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006). Onesnaženost v občinah je namreč rasla do kritičnih meja, zato je bilo potrebno vzpostaviti kanalizacijski sistem, bi bo omogočal zajem, zbiranje in odvajanje onesnažene padavinske vode in ločeno zbiranje in odvajanje odpadne sanitarne vode.

3.2.2 Vpliv projekta na okolje

Večina slovenskih občin, med njimi tudi občini Trbovlje in Hrastnik, nista imeli rešenega celovitega sistema odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Odpadne vode, ki so neočiščene odtekale v reko Savo, niso ustrezale zakonsko določenim parametrom za odtoke in so tako onesnaževale vodne vire. Izgradnja projekta je tako v obeh občinah pozitivno vplivala na okolje, poleg tega pa ni moteča za okolje (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006; Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006):

- videz: bazeni so pretežno vkopani, objekt pa je podoben stanovanjskim hišam;
- hrup: vsi viri hrupa, kot so puhala, dehidracija, vtočne grablje, so nameščeni v zaprtih izoliranih prostorih kar preprečuje motenje okolice;
- smrad: aerobna stabilizacija blata, ki zmanjša emisijo smradu v okolje, praktično ni moteča, naprave za mehansko čiščenje in dehidracijo so nameščene v zaprtih prostorih.

V občini Trbovlje je bil najbolj moteč vpliv kanalizacije na okolico v času izgradnje-zapora cest, preprečen ali otežen dostop do objektov, hrup gradbene mehanizacije ter prah ob izvedbi del. Izgradnja pa je časovno omejen poseg, zato ni bilo večjega nasprotovanja prebivalstva pri sami izvedbi, predvsem zaradi interesa priklopa na kanalizacijo. Sistem kanalizacije je pretežno vkopan v zemljo (cevi in jaški) in ni moteč za okolico iz vizualnega vidika. Nadzemni objekti (del črpališč) pa so majhnih gabaritov, ki prav tako niso moteči. V času suš in nezadostnega čiščenja oziroma vzdrževanja lahko pride do zagnitja odpadne vode v kanalizaciji, kar bi povzročilo širitev neprijetnega vonja v okolico, vendar to ni pogost pojav. Sama lokacija čistilne naprave je oddaljena približno 200 metrov od najbližjih stanovanjskih objektov in tako ni moteča (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

V času gradnje projekta sta v občini Hrastnik predstavljala glavne vire emisij sam gradbeni poseg in promet. Pričakovane emisije v okolje so bile hrup, emisije v zrak in vodo, emisije v tla in drugi vplivi na tla. V času zemeljskih pripravljalnih del sta bila največja vira hrupa gradbena mehanizacija za odkop zemlje (buldožerji, bagerji) in odvoz odvečnega materiala z območja gradbišča. V času gradnje objektov na območju čistilne naprave pa je hrup predstavljal transport gradbenega materiala in tehnološke opreme (mešalniki, dvigala, ročni električni stroji, agregati). Emisije v zrak so nastajale zaradi povečane koncentracije prašnih delcev, ki so jih povzročali izpušni plini motorne mehanizacije in gradbeno delo. Emisije v vodo je povzročil raznos materiala z gradbišča v času nalivov zaradi bližine vodotoka. V času gradnje je prihajalo do sprememb v strukturi tal zaradi izkopa, nanosa zemljin in začasnega odlaganja odstranjenega materiala. Lokacija čistilne naprave z vidika obremenjevanja okolja ni problematična, saj je dovolj oddaljena od stanovanjskih objektov (Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006).

Med obratovanjem kanalizacije in čistilnih naprav ni večjega vira hrupa, povzročajo ga samo puhala za proizvodnjo stisnjene zraka in centrifuga za strojno zgoščanje blata pri čistilnih napravah. Večjo potencialno nevarnost predstavljajo nesreče z razlitjem ali razsutjem nevarnih tekočin ali drugih snovi, ki imajo lahko trajne posledice (Občina Trbovlje, 2009).

Izgradnja čistilnih naprav v občinah Trbovlje in Hrastnik ter dograditev sistema kanalizacije sta širšega družbenega pomena in ju narekujejo Nacionalni program varstva okolja (NVPO) iz leta 1999 ter zakonski akti, ki urejajo varstvo okolja in emisije pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih čistilnih naprav. Prav tako pa je omenjen projekt skladen z razvojno politiko Republike Slovenije (Nacionalni program varstva okolja, 1999; Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

3.2.3 Terminski plan

Terminski plan za izgradnjo čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v občinah Trbovlje in Hrastnik je predvidel izvedbo investicije v štirih letih. Plan vključuje izdelavo projektne dokumentacije, pridobitev gradbenega dovoljenja ter izgradnjo in izvedbo poskusnega zagona (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006; Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006). V Tabeli 4 je prikazan terminski plan za izvedbo investicije v občinah Trbovlje in Hrastnik, na osnovi česar lahko ugotovimo, da pri izvedbi investicije ni prišlo do bistvenih odstopanj glede na načrtovan časovni potek aktivnosti.

Tabela 4: Terminski plan izvedbe investicije v občinah Trbovlje in Hrastnik

Aktivnosti	2001-	2006												2007	2008	2009	2010
	2005	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
Izdelava projektne dokumentacije (idejni projekti)																	
Izdelava investicijske dokumentacije																	
Oddaja vloge za pridobitev sredstev s strani Kohezijskega sklada																	
Priprava novelacije IP																	
Pridobitev soglasja k investiciji s strani MF																	
Priprava razpisne dokumentacije																	
Izvedba javnega naročila																	
Podpis pogodbe z izbranim izvajalcem																	
Projektiranje investicije in pridobitev gradbenega dovoljenja																	
Izvajanje investicijskih del na kanalizacijskem sistemu																	
Izvajanje investicijskih del na čistilni napravi																	
Poskusno obratovanje čistilne naprave																	
Redno delovanje čistilne naprave																	

VIR: Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006, str. 30.

3.3 Finančna konstrukcija projekta

Komisija Evropskih skupnosti je ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1164/94 z dne 16. maja 1994 o ustanovitvi Kohezijskega sklada in zlasti 10. člena Uredbe sprejela odločbo, da je skupina projektov glede čistilnih naprav za odpadne vode in kanalizacijskih sistemov v povodju srednje Save-faza 1: Trbovlje in Hrastnik, ki se je izvajala v Republiki Sloveniji, upravičena do pomoči iz Kohezijskega sklada. Dne 1. avgusta 2005 je Republika Slovenija predložila vlogo za pomoč iz Kohezijskega sklada za skupino projektov izgradnje čistilnih naprav za odpadne vode in kanalizacijskih sistemov v povodju srednje Save-faza 1: Trbovlje in Hrastnik. Projekt je prispeval k uresničevanju ciljev in prednostnih nalog Nacionalnega programa varstva okolja (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

V gradnjo kanalizacijskega sistema in čistilne naprave v občini Trbovlje je bilo investirano 6,4 milijona evrov oziroma 1,5 milijarde tolarjev. Projekt je bil financiran iz naslednjih virov (Beravs, 2007; Občina Trbovlje, 2009):

- Kohezijski sklad Evropske unije: 60 odstotkov;

- Okoljska dajatev za odpadno vodo: 26 odstotkov;
- Občina Trbovlje: 10 odstotkov;
- Ministrstvo za okolje in prostor: 4 odstotki.

Skoraj dve tretjini sredstev za gradnjo čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v občini Trbovlje je prispeval Kohezijski sklad Evropske unije v okviru finančne perspektive 2000-2006, kar je razvidno tudi iz Tabele 5. Ta sklad pomaga državam članicam pri izboljšavah v okolju in razvoju prometne infrastrukture ter s tem skrbi za zmanjševanje neskladij med državami članicami Evropske unije.

Tabela 5: Viri financiranja (v EUR) po tekočih cenah, investicijska vrednost po tekočih in stalnih cenah (v EUR) ter delež izgradnje po letih za občino Trbovlje

Viri financiranja	2006	2007	2008	2009	SKUPAJ
Kohezijski sklad	922.604	1.383.906	922.604	615.069	3.844.183
Državni proračun	112.157	172.273	116.712	81.256	482.398
Taksa za obremenjevanje okolja	440.661	440.661	440.661	440.661	1.762.644
Občinski proračun	97.618	419.349	156.956	2.658	676.581
Investicijska vrednost (tekoče cene)	1.573.040	2.416.189	1.636.933	1.139.644	6.765.806
Investicijska vrednost (stalne cene)	1.537.673	2.306.510	1.526.003	1.036.786	6.406.972
Delež izgradnje	24 %	36 %	24 %	16 %	100 %

VIR: Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006, str. 10.

Investitor Občina Trbovlje je poleg 10 odstotkov vrednosti projekta investirala še v samo pripravo projekta, in sicer v stroške nakupa zemljišč in priprave projektne in investicijske dokumentacije v višini 568.853 EUR, katere je pokrila iz občinskega proračuna, delno pa tudi iz državnega proračuna (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

Celotna vrednost projekta v stalnih cenah je ocenjena na 6.406.972 EUR, v katero so vključeni stroški izdelave projektne dokumentacije, sama izgradnja kanalizacijskega sistema in čistilne naprave, odnosi z javnostjo in pa davek na dodano vrednost v višini 20 odstotkov (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006).

Projekt se je v občini Hrastnik financiral podobno kot v občini Trbovlje, s to razliko, da je več sredstev prispevalo Ministrstvo za okolje in prostor, manj sredstev pa se je vzelo iz okoljskih dajatev za odpadno vodo. V občini Hrastnik je bil projekt financiran iz naslednjih virov (Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006):

- Kohezijski sklad Evropske unije: 60 odstotkov;
- Okoljska dajatev za odpadno vodo: 20 odstotkov;

- Občina Hrastnik: 10 odstotkov;
- Ministrstvo za okolje in prostor: 10 odstotkov.

Iz Tabele 6, ki prikazuje finančno konstrukcijo projekta, je razvidno, da je celotna vrednost investicije v občini Hrastnik pokrita s 60-odstotnim deležem evropskih virov (Finančna perspektiva 2000–2006), in sicer Kohezijskega sklada, 20 odstotkov iz okoljskih dajatev, 10 odstotkov finančnih sredstev je prispevalo Ministrstvo za okolje, prostor in energetiko in 10 odstotkov s strani občinskega proračuna. Celotna vrednost investicije v stalnih cenah (skupaj z davkom na dodano vrednost) je ocenjena na 6.147.778,49 EUR.

Tabela 6: Viri financiranja (v EUR) po tekočih cenah ter investicijska vrednost po tekočih in stalnih cenah (v EUR) za občino Hrastnik

Viri financiranja	2006	2007	2008	2009	SKUPAJ
Kohezijski sklad	553.302	1.143.486	1.217.262	774.617	3.688.667
Državni proračun	126.904	309.302	325.079	116.190	877.475
Taksa za obremenjevanje okolja	147.195	341.310	431.570	395.791	1.315.866
Občinski proračun	115.978	202.336	202.336	132.905	653.555
Investicijska vrednost (tekoče cene)	943.379	1.996.434	2.176.247	1.419.503	6.535.563
Investicijska vrednost (stalne cene)	922.169	1.905.809	2.028.769	1.291.032	6.147.779

VIR: Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006, str. 10.

Evropski viri so proporcionalno upoštevani glede na gradnjo kanalizacije, domači viri pa se bodo prilagajali posameznim fazam gradnje po letih. V investicijske stroške niso zajeti stroški odkupa zemljišč, taks, projektiranja, nadzora, komunikacije z javnostjo, odškodnine... (Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006).

3.4 Doseženi rezultati

Občini Trbovlje in Hrastnik sta z izgradnjo čistilne naprave pridobili sodobno in izjemno učinkovit sistem čiščenja odpadnih voda, ki je 99-odstotno učinkovit. Čistilna naprava v Trbovljah ima zmogljivost čiščenja odpadnih voda za 19.000 PE, občina Hrastnik pa 11.000 PE. Izgradnja omogoča ustrezno zaščito vodnih virov s preprečevanjem odtekanja onesnaženih voda v podtalnico ter saniranje komunalnih virov onesnaževanja iz naselij (Občina Trbovlje, 2009).

V okviru projekta je bila izvedena ekonomska analiza, ki opredeljuje naslednje glavne koristi (Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje, 2006; Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik, 2006):

- zaščita vodnih rezerv na okoljsko občutljivih območjih;
- preprečitev odtekanja vode v potoke, podzemne vode, močvirja in rečne struge ter s tem zagotavljanje večje kakovosti pitne vode;
- zmanjšanje stroškov za odpravljanje onesnaževanja;
- ustvarjanje boljših pogojev za gospodarski razvoj, zlasti z oblikovanjem poslovnih con.

Odpadne vode se dovajajo v čistilno napravo po dograjenem kanalizacijskem omrežju, kjer se pred iztokom v reko Savo očistijo. Vpliv na površinske vode (na primer reko Savo) je pozitiven, saj se odpadna voda iz naselij, ki jo zbira kanalizacijski sistem, pred izpustom v Savo čisti v čistilni napravi, kar pa izboljša kakovost reke.

Rezultat izgradnje projekta v občinah Trbovlje in Hrastnik je tudi priključitev 92 odstotkov oziroma 95 odstotkov vseh prebivalcev občin na čistilno napravo ter zaposlitev šestih novih delavcev-dveh vodij čistilnih naprav in štirih upravljalcev (Leskovšek, 2007).

Pomembno vlogo pri uspešni izvedbi projekta je imel tudi Kohezijski sklad, iz katerega sta občini Trbovlje in Hrastnik pridobili večino potrebnih sredstev za financiranje investicije. Kohezijski sklad se tako kaže kot izjemno pomemben instrument kohezijske politike na področju spodbujanja okoljskih investicij.

SKLEP

Kohezijski sklad in strukturni skladi so finančni instrumenti Evropske unije za podporo državam članicam pri doseganju ekonomske in socialne kohezije, in sicer za zmanjševanje razlik v življenjskem standardu ljudi in med regijami. Evropska unija bo tako v obdobju 2007–2013 za pomoč regionalnemu razvoju namenila 35,7 odstotkov sredstev skupnega evropskega proračuna. V finančni perspektivi 2007–2013 je Sloveniji namenjeno znatno več sredstev v primerjavi z obdobjem 2004-2006. Na področju kohezijske politike ima na voljo 4,2 milijarde EUR, za program razvoja podeželja 900 milijonov EUR in za program razvoja ribištva 21,6 milijonov EUR. Ta sredstva bo Slovenija namenila razvoju regij, podjetništvu, inovativnosti, človeškim virom, prometu in okolju.

Vse hitrejša tehnološka razvitost in industrializacija ter posegi človeka v naravo so pripeljali so degradacije okolja. Večina vodotokov v Sloveniji je umazanih, v njih pa je čedalje manj življenja. V zelo kratkem času bo potrebno očistiti zrak, vode, tla ter poskrbeti za odpadke. Izvedba projekta Izgradnja čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v Zasavju je v vsakem primeru korak naprej v prizadevanjih za čistejše okolje. Projekt bo pripomogel k večji čistoči vodotokov in posledično se bo izboljšala tudi kakovost reke Save. Stroški izgradnje so v manjši meri bremenili prebivalce občin in industrijo, saj sta občini Trbovlje in Hrastnik kot investitorja pridobili finančna sredstva iz evropskih virov (Kohezijski sklad) in državnega proračuna (Ministrstvo za okolje in prostor). V občini Trbovlje so projekt financirali iz občinskega proračuna, okoljskih dajatev za odpadno vodo, Ministrstva za okolje in prostor ter sredstev Kohezijskega sklada. Skoraj dve tretjini sredstev oziroma 60 odstotkov vrednosti

projekta za gradnjo čistilne naprave in kanalizacijskega sistema v občini Trbovlje je prispeval Kohezijski sklad Evropske unije v okviru finančne perspektive 2000-2006. Projekt se je v občini Hrastnik financiral podobno kot pri občini Trbovlje, s to razliko, da je več sredstev prispevalo Ministrstvo za okolje in prostor, manj sredstev pa se je vzelo iz okoljskih dajatev za odpadno vodo. Izgradnja investicije v občinah Trbovlje in Hrastnik je trajala od leta 2006 do konca leta 2009, v letu 2010 pa poteka poskusno obratovanje čistilnih naprav v obeh občinah. Temu sta prilagojeni tudi finančna konstrukcija in dinamika financiranja projekta.

Občini projekta ne bi izpeljali, če ne bi bili uspešni na razpisu za pridobitev finančnih sredstev Kohezijskega sklada, ki del sredstev namenja tudi za projekte, ki si prizadevajo za izboljšanje okolja, med njimi velja posebej izpostaviti projekte, ki se nanašajo na odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrbo s pitno vodo, zmanjšanje škodljivega delovanja voda ter zagotavljanje poplavne varnosti. Za pridobitev sredstev sta občini morali pridobiti služnostne pogodbe na zemljiščih, kjer je potekala gradnja kanalizacijskega sistema, ter pripraviti idejni projekt. Zasavje bo s pomočjo sredstev Kohezijskega sklada preprečilo nadaljnje onesnaževanje vodovja in zagotovilo zaščito pitne vode ter s tem posledično izboljšalo zdravje prebivalstva.

LITERATURA IN VIRI

1. Aljančič, M., & Bogdanovič, S. D. (1999). *Regionalna politika*. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj.
2. Beravs, R. (2007, 24. april). Centralna čistilna naprava v Trbovljah. *E – revir*. Najdeno 03. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.erevir.com/Moduli/Clanki/Clanek.aspx?ModulID=5&KategorijaID=52&ClanekID=421>
3. *Cilji kohezije 2007–2013*. Najdeno 7. novembra 2009 na spletnem naslovu http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_evropske_kohezijske_politike/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/cilji_kohezije_2007_2013/
4. Drinking Water Directive. *Official Journal* L 327, 22/12/2000 P. 0001–0073.
5. Europa. (2010). *Regionalna politika*. Najdeno 22. januarja 2010 na spletnem naslovu http://europa.eu/pol/reg/index_sl.htm
6. Evropska komisija. (2010). *Evropska investicijska banka*. Najdeno 15. marca 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/slovenija/o_evropski_uniji/institucije_in_ostala_telesa/evropska_investicijska_bank/index_sl.htm
7. Evropski parlament. (2006). *Osnutek poročila o predlogu Uredbe Sveta o ustanovitvi kohezijskega sklada*. Najdeno 3. februarja 2010 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/pr/614/614675/614675sl.pdf
8. *Evropski sklad za regionalni razvoj*. Najdeno 22. januarja 2010 na spletnem mestu http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder/index_sl.htm
9. *Finančna razdelitev sredstev strukturnih in Kohezijskega sklada v Sloveniji*. Najdeno 7. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.eurocon.si/index.php?id=23>
10. Hidroinženiring in SI consult za občino Hrastnik. (2006). *Novelacija investicijskega programa v občini Hrastnik*. Ljubljana: Hidroinženiring in SI consult.
11. Hidroinženiring in SI consult za občino Trbovlje. (2006). *Novelacija investicijskega programa v občini Trbovlje*. Ljubljana: Hidroinženiring in SI consult.
12. *Kohezijski sklad*. Najdeno 3. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.euskлади.si/skladi/ks/>
13. *Kohezijski sklad EU*. Najdeno 27. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.koh-s.mop.gov.si/index.php?id=50>
14. Kuypers, W. (2004, september). *Kohezijski sklad–Krepitev evropskega sodelovanja*. Najdeno 3. februarja 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag14/mag14_sl.pdf
15. Leskovšek, M. (2007, 24. april). Centralna čistilna naprava v Hrastniku. *E – revir*. Najdeno 3. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.erevir.si/Moduli/Clanki/Clanek.aspx?ModulID=5&KategorijaID=52&ClanekID=422>
16. MaH. (2009, 5. november). Za vodo. Za Savo. Za nas. *Zasave*, str. 6.
17. *Mehanizmi finančne pomoči*. Najdeno 26. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www2.arnes.si/~ljadi1s/Novice/novice12-02.htm>
18. Ministrstvo za okolje in prostor. (2005). *Priročnik za Posredniško telo za Kohezijski sklad*. Najdeno 27. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.koh-s.mop.gov.si/index.php?id=118>

19. Moussis, N. (1999). *Evropska unija: pravo, ekonomija, politike*. Ljubljana: Littera picta.
20. Mrak, M., Mrak, M., & Rant, V. (2004). *Kohezijska politika Evropske unije*. Ljubljana: Samozaložba.
21. Nacionalni program varstva okolja. *Uradni list RS* št. 83/1999.
22. Nagode, J. (2007, 9. junij). V Hrastniku ponavljajo razpis za čistilno napravo. *Dnevnik*. Najdeno 5. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/250609>
23. Nared, J. (b.l.). *Vloga statističnih kazalnikov pri spremljanju in vrednotenju regionalnega razvoja*. Najdeno 26. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/radenci/referat/NARED.doc>
24. Občina Trbovlje. (2006). *Začetek gradnje čistilnih naprav*. Najdeno 4. novembra 2009 na spletnem naslovu http://www.trbovlje.si/index.php?option=com_content&task=view&id=421&Itemid=75
25. Občina Trbovlje. (b.l.). *Čistilne naprave in kanalizacijska infrastruktura porečja osrednje Save*. Najdeno 4. novembra 2009 na spletnem naslovu http://www.trbovlje.si/index.php?Itemid=75&id=199&option=com_content&task=view
26. Občina Trbovlje. (2009). *Za vodo. Za Savo. Za nas*. Trbovlje: Občina Trbovlje.
27. *Organizacija izvajanja kohezijske politike*. Najdeno 3. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.euskladi.si/predstavitev/struktura/>
28. *Pogajanja o finančni perspektivi 2007-2013*. Najdeno 2. februarja 2010 na spletnem naslovu http://www.evropa.gov.si/si/financiranje-in-proracun/financna_perspektiva/pogajanja-o-financni-perspektivi-2007-2013/
29. *Regionalna politika*. Najdeno 22. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/slovenian/C46>
30. *Regionalna politika - finančna sredstva*. Najdeno 3. februarja 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/fonds/index_sl.htm
31. *Regionalna politika - Kohezijski sklad*. Najdeno 22. januarja 2010 na spletnem mestu http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/cf/index_sl.htm
32. *Slovenija in finančna perspektiva 2007-2013*. Najdeno 2. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.evropa.gov.si/si/financiranje-in-proracun/financna-perspektiva/slovenija-in-financna-perspektiva-2007-2013/>
33. *Slovenija v Evropski uniji: 160 vprašanj in odgovorov o članstvu Slovenije v EU*. Ljubljana: Urad Vlade RS za komuniciranje, 2007.
34. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2010). *Ali obstajajo poleg Kohezijskega in Strukturnih skladov še kakšni drugi instrumenti Evropske unije, iz katerih je moč pridobiti sredstva za sofinanciranje projektov?* Najdeno 31. januarja 2010 na spletnem naslovu http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/pogosta-vprasanja/vprasanje/news//2ad3671f3c/?tx_evropafaq_pi1%5Bq%5D=482&tx_evropafaq_pi1%5Bview%5D=1
35. STA. (2007, 26. marec). Podpisali pogodbo za čistilno napravo porečja osrednje Save. *Računovodja*. Najdeno 7. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.racunovodja.com/STA/Novica.aspx?id=100041>

36. Statistični urad Republike Slovenije. (2010). *Družinska in nedružinska gospodinjstva po številu članov, občine, Slovenija, Popis 2002*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
37. Statistični urad Republike Slovenije. (2009). *Okoljski kazalniki za Slovenijo*. Najdeno 15. januarja 2010 na spletnem naslovu http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2853
38. Statistični urad Republike Slovenije. (2010). *Prebivalstvo po kraju popisa in navzočnosti ob popisu, občine, Slovenija, popis 2002*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
39. Statistični urad Republike Slovenije. (2009). *Slovenske občine v številkah*. Najdeno 15. januarja 2010 na spletnem naslovu http://www.stat.si/publikacije/pub_obcine2009.asp
40. *Strukturni skladi Evropske unije*. Najdeno 27. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.icra.si/content/view/43/156/>
41. *Upravljanje s sredstvi EU*. Najdeno 25. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/slov/suseu/suseu_fin_sre.htm#programi
42. Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji. (2008). *Katere so glavne značilnosti regionalne politike Evropske unije?* Najdeno 2. februarja 2010 na spletnem naslovu http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/pogosta-vprasanja/vprasanje/news//1eb06653a3/?tx_evropafaq_pi1%5Bq%5D=457&tx_evropafaq_pi1%5Bview%5D=1
43. Walsh, J. (2004, september). *Kohezijski sklad–Krepitev evropskega sodelovanja*. Najdeno 3. februarja 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag14/mag14_sl.pdf
44. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. (2010). *Evropski socialni sklad - splošna predstavitev*. Najdeno 17. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.ess.gov.si/SLO/ESS/Predstavitev/Predstavitev.htm#Splošna%20predstavitev>
45. *Zgodovina pogajanj*. Najdeno 27. januarja 2010 na spletnem naslovu http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_evropske_kohezijske_politike/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/zgodovina_pogajanj/